

Zares vprašati se moramo, kaj da je slovenske poslance vodilo, da so pristopili v koalicijo? Kdo morda reče celjsko vprašanje. Tudi v tem oziru nismo imeli nobene precizne obljube, kdaj se gimnazija v Celju osnuje. Drugače bi se stvar ne mogla tako zavlačevati. Sedaj se že govori, da se najbrž bodočo jesen ne otvori, ker je pričakovati, da se poprej razbije koalicija in razpusti državni zbor, predno bode rešen proračun v zbornici poslancev.

Nekaj pa le ne moremo prezreti. Oče koalicije je grof Hohenwart. Brez njega bi vsak čas bila razpala. Kako je pač mogoče, da ta državnik, ki je vendar slovenski poslanec, ni z vsem svojim vplivom silil, da se naj reši celjsko vprašanje in v novi državnozbornski volilni red vzamejo določbe, ki bi bile povoljne nam Slovincem. Bil je v pododseku in je njegova beseda pač nekaj veljala. Izdelal je on več načrtov za volilno reformo, a v nobenem se ni oziral na slovenske razmere. Gibal se je vedno le v višjih državnih sferah in pozabljal nas Slovence. Zdi se nam, da so konservativni slovenski poslanci svojega mojstra le premalokrat spominjali, da je on zastopnik slovenskega naroda, ne pa češkega veleposestva.

Nezadovoljnost s koalicijo je sedaj skoro obča. Strah pred prihodnostjo še malo vkup drži stranke, a kaže se, da to ne bode dolgo šlo. Vse kaže, da je pododsek za volilno reformo s svojimi sklepi izbil sodu dno. V kratkem vse pojde narazen. Mej nemškimi konservativci in liberalci se po časopisji že bije tak boj, kakor se je malo kdaj poprej. Vidi se, da se koalicija ni bila sklenila z odkritosrčnim namenom, da bi res kaj uspešnega izvršila, temveč vsaka stranka je le mislila, kako bi drugo kaj ograbila in opeharila. Toliko obetani vspehi na polju socialnega in narodnogospodarskega zakonodajstva so povsem izostali.

Slovenci v narodnem oziru od koalicije niso dobili ničesa. Še celo naredba o uradnih dvojezičnih napisih v Istri se ni izvršila, ker so levčarji porabili svoj vpliv za Italijane. Koalicija pomenja za nas Slovence dve leti s popolnoma negativno bilanco. Zaradi tega bomo pa pododseku za volilno reformo le hvaležni, če je s svojim načrtom o volilni reformi kaj pripomogel, da se ta nenaravna zveza razbije. Želimo pa, da bi tudi naši konservativni poslanci se bili kaj naučili iz poslednje dveletne skušnje in se bolj držali Slovanov ter zopet ne šli Nemcem na led.

Politični pregled.

Delegacije. — V četrtek minoli teden začeli sta delegaciji svoje zborovanje. Avstrijska je izvolilo predsednikom kneza Lobkovic in ogerska grofa Aladaria Andassyja. V soboto je cesar vsprejel delegaciji. Na nagovore predsednikov obeh delegacij je cesar odgovoril, da so odnosa z vsem vladstvi dobri in prijateljski. Vlada se bode še nadalje držala dosedanje politike in Bosna in Hercegovina se povoljno razvijata ter bode tudi drugo leto lahko izhajali z lastnimi dohodki. Za skupne državne potrebe se za bodoče leto zahteva 153,599 288 gld. kake štiri milijone goldinarjev več kakor

lani. Mej tem je treba za vojno 136,604 707 gld in za mornarico 23,581.200 gld. Vojno ministerstvo zahteva 20 milijonov za vojno oboroževanje, a ta znesek se ves ne zaračuni letos temveč se razdeli na več let. Mej drugim mislijo z repetirkami oborožiti topničarje, pionirje in voznštvo.

Državni zbor nadaljuje razpravo o davčni reformi, a opozicija zadržuje z raznimi samostojnimi predlogi razprave. Ker se za vsak predlog zahteva nujnosti, se mora vselej začeti razprava o nujnosti, kar se seveda vselej odkloni. V jako hudi zadregi je Chlumecky. On se dela, kakor bi češki ne znal in zaradi tega Mladočehov še k redu klicati ne more, da ne izda znanja češčine. Mladočehi v čeških govorih govorijo lahko o čemer hočejo, a predsednik pa mora mirno poslušati. S tem se pa čas zgublja in davčna reforma ne stori koraka dalje. Budget ni rešen niti v odseku in ne ve se kdaj pride v zbornici na vrsto. Vlada bi pač rada, da koncu meseca obe zbornici že rešita budget, a to ne bode mogoče, vlada bode morala prositi podaljšanje začasnega proračuna.

Celjska gimnazija. — Poljski klub je v neki poslednji seji se izrekel, da bode glasoval za dvojezično gimnazijo v Celji. Neki poljski poslanec, ki je v „Neue Freie Presse“ spisal članek proti dvojezični gimnaziji v Celji, je moral hude slišati v klubu, posebno ga je po zasluženju ožigoval bivši minister Zaleski.

Kriza ali razpust državnega zbora. — Vedno bolj gotovo postaje, da sedANJI položaj se ne bode dal dolgo več ohraniti. Moral se bode državni zbor razpustiti, ali pa odstopiti vlada ali pa oboje. Kandidatov za ministersko predsedništvo imenuje se več, mej drugim bi tudi baron Clumecky rad na to mesto prilezel, kar se mu pa pač ne bode posrečilo.

Bolgarija. — Preiskovalni odsek narodnega sobranja predlaga, naj se Stambulov toži zaradi kršenja ustave in poverjenja državnih denarjev. Odseku je prišel v roke pismen ukaz Stambulova iz l. 1888., v katerem poveljniku garnizije v Plevni naroča, da strelja na one volilce, ki nočejo voliti vladnega kandidata. Vsled tega povelja je bilo ubitih oziroma težko ranjenih 500 oseb. Zagotavlja se tudi, da je Stambulov iz državne blagajne porabil nad 3 milijone frankov, ne da bi bil položil kak račun. Res lepe reči gredo na dan o to-li slavnem Stambulovu; ni čuda, če bi jo rad iz Bolgarije popihal.

Bolgarija in Rusija. — Poročali smo že, da se napravljala bolgarska deputacija v namen sporazumljenja z Rusijo v Peterburg. Deputacija pa po dolgem pripravljanji še danes ni odšla. Ovire dela višja duhovščina, ki se noče pridružiti deputaciji, če poprej ne dobi zagotovila, da bode deputacijo car tudi vsprejel. Bolgarska vlada seveda ne more dati takega zagotovila. Duhovščina ima že skušajo. Metropolit Klement je ob zdinjenju obeh Bolgarij peljal deputacijo k ruskemu carju, ki pa je isto prav neprijazno vsprejel.

Francija in Španija. — Obe te dve evropski velesili imata sedaj resna opravila s svojimi naselbinami v tujini. Francija ima opraviti s svojo kolonijo, otokom Madagaskar ob Afriki. Kakor znano je nastala na tem otoku vstaja, katero vdušiti si prizadeva sedaj Francija. Delo ji ne gre nič kaj srečno izpod rok, ker posebno neugodno podnebje na Madagaskaru slabo vpliva na vojake. Španija pa ima opraviti z nevarno vstajo na ameriškem otoku Kuba. Ravno najnovejša poročila vedo povedati, da se vstaneč čedalje bolj razširja. Vlada si prizadeva z veliko vojaško silo vstaneč vdušiti. Mej tem ko imata obe državi toli resnega posla v tujini, moré ju doma druge nadloge. Španijo slabe finance in anarhisti, Francijo visoki dostojanstveniki, ki v javnih službah s sleparijami ob dobro ime spravljajo državo in njene zavode.

Armenija. — Neznosne so postale razmere kristjanov vsled samooblastnosti Turkov v Armeniji. Znano je, da so bili že krvavi izgredi ondi. Turčija je v Armeniji gospodar toda vendar nikakor nima neomejenega gospodarstva ondi. Po berlinskemu dogovoru imajo evropske velevlasti tudi ondot

svoje pravice. Sedaj zahtevajo evropske vevlasti radikalne reforme v namen varnosti kristjanov v Armeniji. Turška vlada se upira tem reformam, ker bi bile reforme v varstvo kristjanom napram Turkom; trdi celo, da se vevlasti nimajo pravice vmešavati v turške zadeve. Brezdvomno je pač, da bodo vevlasti vedele varovati svoje pravice ondi, da bodo Turčijo primerno poučile o tem in kratko malo zahtevale, da se reforme v varstvo prebivalstva armenskega zvrše.

Obrtnija.

Meščansko stavbinsko društvo.

Naš list je vedno zagovarjal pravice obrtnikov proti kapitalistom in zaradi tega bi tudi sedaj ne mogel prav za prav zagovarjati osnove meščanskega stavbenega društva. To društvo bode brez dvombe imelo bolj ali manj kapitalistični značaj in bode gotovo škodovalo dosedanjim stavbenim obrtnikom. Že sedaj imamo v Ljubljani stavbeno družbo, ki je tudi tako kapitalistično podjetje.

Če je pa naš list vzlic temu z veseljem pozdravljal osnovo meščanskega stavbenega društva, so temu pač povod le posebne razmere. Potres je razrušil našo Ljubljano in treba je napeti vse sile, da se obnovi deželno stolno mesto. Vsak ima dolžnost k temu po svojih močeh pripomoči. Gospodarji ljubljanski niso v najboljših razmerah in nekateri se bodo močno zadolžili, da obnove podrte hiše. Treba je pa hitrega grajenja, da se v kratkem pomore velikemu pomanjkanju stanovanj v našem mestu.

Take izredne razmere opravičujejo tudi marsikaj, kar bi ne bilo priporočati pri normalnih razmerah. Vzlic temu bi z ozirom na varstvo obrtnikov bilo težko priporočati osnovo kapitalističnega podjetja, da niso stavbeni podjetniki naravnost prisilili meščanov k samopomoči.

Osnovali so bili nekako zvezo, da povzdignejo stavbene cene in podraže stavbeno gradivo. Izgovarjajo se na draginjo delavcev, a to je pa vse neosnovano. Delavci so le malo dražji, kakor v navadnih razmerah, stavbeni mojstri so pa cene kar podvojili. Opeka je tako draga, kakor še ni bila nikdar. Ta kartel se je na videz razbil, ali kartelirane cene so pa ostale. Pri teh razmerah ki so nastale v Ljubljani, bi bilo absolutno nemogoče, obnoviti mesto. Stavbeni mojstri ne spoznajo, da jih vežejo kaki oziri na druge meščane, temveč le gledajo, kako bi sami hitreje obogateli. Pri taci razmerah seveda so morali zgubiti vsi simpatije prebivalstva.

Stavbeni obrtniki so se sami postavili popolnoma na egojistično kapitalistično stališče in zato ne morejo zameriti, če se bodo pobijali tudi s kapitalističnimi sredstvi. Če ne še zdaj, ali pozneje utegnejo še obžalovati svoje sedanje postopanje. Nad njimi se utegnejo usrečevati še besede Kristusove: „Kateri za meč prijemajo, bodo z mečem pokončani!“

Stvar ni ostala prikrita svetu, temveč prišla je v svetovne liste in pa v državnem zboru se je že tudi

omenjala. Pozabila se ne bode tako hitro in vse to bode slabo vplivalo na daljno socijalno zakonodajo. Če so stavbeni obrtniki tako pripravljeni izkoristiti bedo svojega bližnjega, kdo jih bode še zagovarjal in varoval pred kapitalizmom. Slabo pa zna tudi za druge obrtnike to postati. Zastopniki kapitalističnih načel so bodo izgovarjali, da tudi drugi obrtniki niso nič boljši, naj se jim le prilika ponudi, da je torej potrebno, da z obrtno svobodo omejujemo njih moč. Sklicevali se bodo seveda lahko na bogate dunajske mesarje, ki na podoben način izkoriščajo prebivalstvo.

Sicer pa moramo omeniti, da stavbeni podjetniki, kakeršne imamo sedaj po mestih, ne morejo se več prištevati navadnim obrtnikom, temveč kapitalistom in se zato mora ž njimi kot s takimi ravnati.

Tudi na Dunaji so že mnogo premišljevali, bi li ne kazalo osnovati veliko občinsko mesarijo. To bi se že bilo davno zgodilo, da stranki ne potrebuje pri volitvah velicah mesarjev. Protisemitje so poprej vedno to zahtevali, a pri zadnjih volitvah so jih pa podpirali mesarji, in to je dr. Luegerja nagnilo, da je na shodu mesarjev zavzel drugačno stališče. Mnogi prijatelji dunajskega prebivalstva so pa še vedno prepričani, da se le z občinskimi mesnicami bodo dale doseči normalne mesne cene. V Budimpešti so jih pa na ta način že dosegli. V Ljubljani se pa upa z osnovo meščanskega stavbenega društva doseči normalne stavbene cene.

Če so hoteli stavbeni obrtniki, da se bi oziralo na njih koristi, bi sami ne bili smeli pozabiti koristi občnosti. Vsak stan ima pravico do varstva, a za to pa tudi ne sme pozabiti, da je član občne človeške družbe in mora se zavedati, da ima tudi dolžnosti do nje, katerih dolžnosti ne sme prezirati, če neče, da se bode to enkrat maščevalo nad njim.

Obrtnijske raznoterosti.

Panamski prekop. Francoska družba namerava panamski prekop prodati nekemu ameriškemu sindikatu, ki ga bode dodelal. Francozi bodo torej imeli zgubo, Američani pa dobiček.

Proti rji se priporoča kot varno sredstvo zmes 55 delov pristnega, pobeljenega, neutralnega voska in 1 del kanolina. S to zmesjo se prevlečejo kovine. Če se hoče imeti tanko-tekoče to sredstvo, se razstopi v terpentinovem olju.

Lak za kositraste pušice se napravi, ako se skup stopi 8 delov terpentina, 4 dele kuhanega lanenega olja, 4 dele janterjevega kolofonija in 1 del šelaka. Pobarva se ta tekočina s kurkumo.

Kmetijstvo.

Preosnova davkov.

(Dalje.)

Pridobninski davek odmeri se na podlagi izpovedeb, katere morajo oddati vsi obdačenci ob začetku vsake obdačevalne dobe davčnemu oblastvu prve stopinje.